

ZDRAVOTNÝ STAV BORÍN V ROKU 2020

Roman Leontovyč

Leontovyč, R.: Forest health of Pine stands in Slovakia in 2020. APOL, 2021, vol. 2, no. 2, p. 304–306.

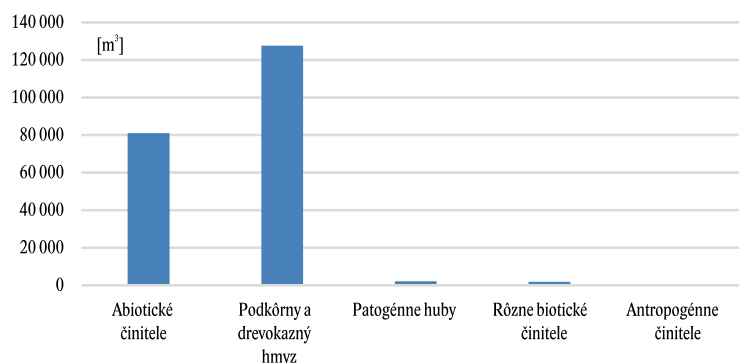
Abstract: The health condition of pine stands in Slovakia has been constantly deteriorating since 2011. In the Záhorie region, we can speak of a calamity condition. In 2020, the volume of accidental felling in pine stands newly decrease. The total amount of 213 thousand m³ of pine wood was processed in Slovakia, which represents an decrease of 114.3 thousand m³ compared to the previous year. Wood-destroying insects and abiotic harmful agents contributed most significantly to this volume. The volume of pinewood infested by bark beetles and wood-destroying insects is increasing each year. In total, as a result of infestation by bark beetles and wood-destroying insects, up to 127,60 m³ were processed in 2020. This is 98 thousand m³ less than in 2019. The amount of pinewood damaged by abiotic harmful agents in 2020 was 81 thousand m³ (a decrease of 15 thousand m³).

Key words: pine; bark beetles; abiotic factors; fungi

V roku 2020 bolo v borovicových porastoch náhodnou ťažbou vyťažených 213 tis. m³. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k poklesu o 114,3 tis. m³. Najvýznamnejšou mierou sa na tomto objeme podieľal podkôrný hmyz a abioticky pôsobiace škodlivé činitele (tab. 1, obr. 1).

Tabuľka 1. Štruktúra náhodnej ťažby borovic podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2020
Table 1. Structure of incidental felling of pine timber by main groups of harmful factors in 2020.

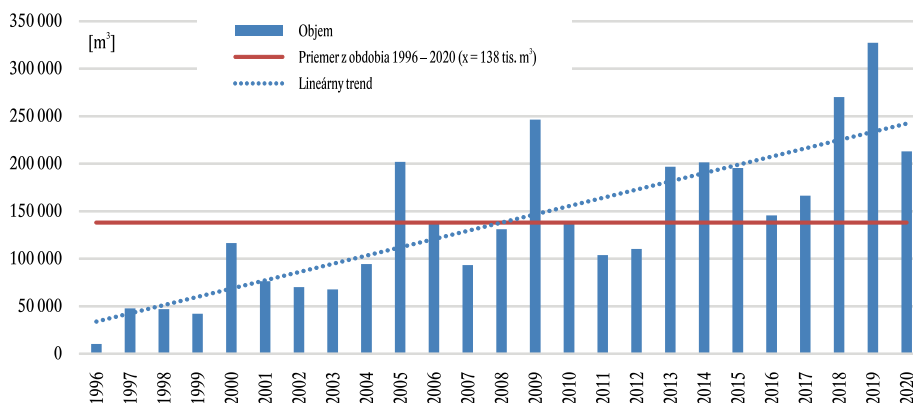
Skupiny škodlivých činiteľov	Náhodná vykonaná ťažba [m ³]
Abiotické činitele	81 004
Podkôrný a drevokazný hmyz	127 612
Patogénne huby	2 096
Rôzne biotické činitele	1 880
Antropogénne činitele	432
Spolu	213 024



Obrázok 1. Objem vykonanej náhodnej ťažby borovic v roku 2020 podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov
Figure 1. The volume of incidental felling of pine timber in 2020 by main groups of harmful factors.

Zdravotný stav borovicových porastov sa po roku 2011 neustále zhoršuje, na čo poukazuje stúpajúci trend náhodných ťažieb (obr. 2). Aj keď v minulom roku sme zaznamenali pokles NT, odumieranie v rámci Slovenka v niektorých oblastiach dosahuje nepriaznivý vývoj. Príznaky odumierania za-

znamenávame najmä oblastiach Záhoria, Zlatých Moraviec, Trenčína, Slovenského rudohoria, Rožňavy, Spiša a pod. Chradnutie borovicových porastov v oblasti Záhoria, je podmienené klimatickými faktormi a následným premnožením podkôrneho hmyzu, druhov poškodzujúcich asimilačné orgány, ako aj hubových patogénov. Nepriaznivá situácia je aj v iných oblastiach kde dochádza k chradnutiu a odumieraniu porastov so zastúpením borovice čiernej v dôsledku fyziologického oslabenia a následného napadnutia hubami *Dothistroma* sp., alebo *Sphaeropsis sapinea*, ktoré poškodzujú najmä konce výhonov, spôsobujú presychanie vetiev, ako aj celých borovíc.



Obrázok 2. Vývoj objemu vykonanej náhodnej ťažby borovíc
Figure 2. The volume of incidental felling of pine timber.

Najvýznamnejším faktorom ovplyvňujúcim vývoj náhodných ťažieb v borinách je dlhodobý výskyt podkôrneho a drevokazného hmyzu. Celkovo v dôsledku napadnutia podkôrným a drevokazným hmyzom bolo v roku 2020 spracovaných 127,6 tis. m³, čo je o 98 tis. m³ menej ako v predchádzajúcom roku. Následkom pôsobenia abiotickým škodlivým činiteľom bolo v minulom roku spracovaných 81 tis. m³ (medziročný pokles o 15,6 tis. m³). Medzi najvýznamnejšie druhy podkôrníkov patria: lykožrút vrcholcový (*Ips acuminatus*), lykožrút borovicový (*Ips sexdentatus*), alebo druhy rodu *Tomicus* spp. (lykokaz borinový a lykokaz borovicový). Tak ako v predchádzajúcich rokoch aj v minulom roku dochádza k nepatrnému poklesu NT po napadnutí porastov hubovými patogénmi, pokles predstavuje 400 m³. Následkom pôsobenia antropogénnych činiteľov bolo spracovaných 432 m³ hmoty (pokles o 1,5 tis. m³).

Prognóza vývoja zdravotného stavu borín

Borovica je po smreku našou druhou najpoškodzovanejšou ihličnatou drevinou. Objemy náhodných ťažieb sa v posledných rokoch pohybujú na úrovni 200 až 300 tis. m³. Príznaky odumierania borín znamenávame najmä v oblasti Záhoria, Zlatých Moraviec, Trenčína, Rožňavy a pod., pričom chradnutie borovicových porastov je podmienené klimatickými faktormi a následným premnožením podkôrneho hmyzu. Začiatkom vegetačného obdobia tohto roku sme zaznamenali zvýšený výskyt sypaviek rodu *Lophodermium* na boroviciach na takmer celom území Slovenska, výraznejšie sa prejavili najmä vo výsadbách a mladinách v oblasti Záhoria, Spiša, Slovenského rudohoria a pod.

Po posledných rokoch dochádza k nárastu príznakov chradnutia a odumierania porastov so zastúpením borovice čiernej v dôsledku fyziologického oslabenia a následného napadnutia hubami *Dothistroma* sp., alebo *Sphaeropsis sapinea* a *Cenangium ferruginosum*, ktoré poškodzujú najmä konce výhonov, presychanie vetiev, ako aj celých borovíc. Vzhľadom na doterajší priebeh počasia predpokladáme, že v roku 2021 nedôjde k výraznému nárastu objemu náhodných ťažieb na borovici.

Podakovanie

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č.: APVV-19-0116, APVV-19-0119. Tento článok vznikol vďaka podpore projektu č. 08V0301 „Výskum a vývoj pre inovácie a podporu konkurencieschopnosti lesníckeho sektora“, financovaného z prostriedkov štátneho rozpočtu MP RV SR (SLOVLES). Práca ďalej vznikla vďaka projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.,“ ktorý je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: „Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov“ (kód ITMS2014+ 313011V465), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Adresa:

Ing. Roman Leontovyč, PhD.

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochrannárska služba,
Lesnícka 11, 969 01 Banská Štiavnica

e-mail: roman.leontovyc@nlcsk.org